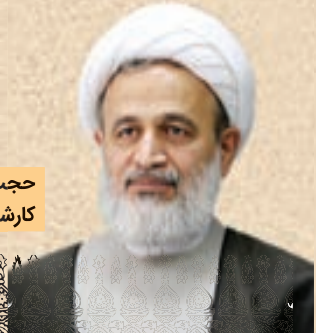

زینب‌های زمان باشیم

نگاهی به جایگاه روایتگری زنان
در عصر پسا جنگ و نقش تبیینی آن‌ها

حجت‌الاسلام والمسلمین علیرضا پناهیان
کارشناس دینی

نسرین نقدی | امروز بیش از هر زمان دیگری، خانه‌های ما به روایت زینبی نیاز دارد؛ روایتی که تلخی فقدان را به حماسه ایستادگی گره بزند. ما زنان، چه خانه‌دار و چه شاغل، در این برهه حساس، علم‌داران تبیین در خانواده و جامعه هستیم. برای اینکه بدانیم چطور می‌توانیم در این مسیر، قدم‌های دقیق و اثرگذار برداریم، حجت‌الاسلام والمسلمین علیرضا پناهیان در این زمینه دوازده راهکار عملی به ما پیشنهاد می‌دهد.

اصلاح نگرش؛ اولین قدم در روایتگری زینبی

بخش مهمی از چالش‌های امروز ما در خانواده، ریشه در نگرش‌هایی دارد که به تدریج در ذهن فرزندان و اطرافیانمان شکل گرفته است. حضرت زینب (س) در اوج مصیبت، با جمله «ما رأیت الا جمیلاً»، نگرش به واقعه را تغییر دادند. ما نیز نباید اجازه دهیم دین‌گریزی ناشی از سختی‌ها، به حساب لجاجت مردم گذاشته شود. مشکل اصلی، نابلدی ما در معرفی صحیح دین است. تصمیم‌ها و علاقه‌های مردم بر اساس آگاهی‌های واقعی نیست، بلکه مبتنی بر نگرش‌هاست. وظیفه ما در محافل زنانه، نه فقط انتقال اطلاعات، بلکه اصلاح این تلقی‌های غلط است. باید نشان دهیم که دین، نه یک بار اضافه، بلکه راهی برای زندگی سالم و با عزت است.

دین برای تشخیص است، نه فقط تعیین تکلیف

در ذهن بسیاری از فرزندان ما، دین مساوی با تکلیف دادن شده است، در حالی که کار اصلی دین، تقویت قدرت تشخیص انسان است. کنشگری زنانه به سبک حضرت زینب (س) یعنی کمک به دیگران برای اینکه خودشان حق را از باطل تشخیص دهند. عالم دینی یا مادر مبلغ، نیامده که به جای دیگران تصمیم بگیرد، بلکه آمده است تا قدرت فهم را در آن‌ها بیدار کند. اگر در روضه‌های خانگی دین را فقط به عنوان «باید و نباید» معرفی کنیم، جوانان را گریزان می‌کنیم. هنر ما این است که نشان دهیم دین ابتدا انسان را به تشخیص می‌رساند و سپس او را در انتخاب مسیر درست یاری می‌دهد تا در غبار حوادثی مثل جنگ تحمیلی سوم، راه را گم نکند.

عبادت شاکرانه؛ پادزهر تروماهای پسا جنگ

امروز دین به صورت افراطی، فقط «عاشقانه» معرفی شده است؛ به گونه‌ای که اگر کسی آن شور اولیه را نداشته باشد، احساس می‌کند جایی در دین ندارد. اما در معارف اهل بیت (ع) عبادت بیش از آنکه صرفاً عاشقانه باشد، «شاکرانه» است. شکر یعنی درک نعمت و پاسخ مسئولانه به آن. در این ایام که امنیت کشور با خون عزیزانمان حفظ شده، وظیفه بانوان تبیین روحیه سپاسگزاری است. محبت حقیقی در مسیر مسئولیت‌پذیری و عقلانیت شکل می‌گیرد، نه فقط با شعارهای احساسی. زن کنشگر در خانه، با نهادینه کردن فرهنگ شکر، آرامش و حماسه را جایگزین اضطراب‌های ناشی از جنگ می‌کند و پیوند خانواده را با خدا محکم‌تر می‌سازد.

عبور از دین‌داری فردی به کنشگری اجتماعی

یکی از آسیب‌های جدی، تقلیل دین به یک امر صرفاً فردی است. انسان ذاتاً موجودی اجتماعی است و دین‌داری او نیز باید در بستر اجتماع معنا پیدا کند. مردم صدر اسلام به دلیل مشاهده آثار اجتماعی دین، حاضر به جان‌فشانی بودند. اگر قرار است دین‌داری را در محله‌هایمان احیا کنیم، باید کارکردهای اجتماعی آن را ملموس کنیم. کنشگری زینبی یعنی زنانی که در مسجد و محله، دور هم جمع می‌شوند تا گره از کار همسایگان و آسیب‌دیدگان جنگ باز کنند. این همان دینی است که در آخر الزمان، مردم را به سوی خود جذب می‌کند؛ دینی که در آن «مواسات» و رسیدگی به دیگران، بخشی از هویت زن مسلمان است.

دین؛ واقعیتی عینی در متن زندگی و نبرد

ما گاهی اخلاق را به گزاره‌های ارزشی صرف تقلیل می‌دهیم، در حالی که قوانین دینی مثل قوانین فیزیکی، واقع‌نما هستند. همان‌طور که بی‌توجهی به جاذبه باعث سقوط می‌شود، بی‌توجهی به اصول دینی هم در زندگی فردی و اجتماعی اثر وضعی دارد. در فضای پسا جنگ، باید برای خانواده تبیین کنیم که ایستادگی و نصرت الهی، یک واقعیت عینی است، نه یک شعار ذهنی. اگر دین را صرفاً مجموعه‌ای از ارزش‌های انتزاعی معرفی کنیم، با کوچک‌ترین خطای یک مسئول، کل دین زیر سؤال می‌رود. اما اگر نشان دهیم که دستورات خدا برای «حیات دنیوی» ماست، اشتیاق به دین‌داری در نسل جدید که شاهد وقایع سخت جنگ بوده است، دوچندان می‌شود.